

Z Á P A D O Č E Š K Á U N I V E R Z I T A V P L Z N I
Fakulta filozofická
Katedra germanistiky a slavistiky

PROTOKOL O HODNOCENÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil student: Michal Velkoborský

Název práce: To je epesní! Bairisch-oberdeutsches Lehngut im heutigen städtischen Alltagschechisch am Beispiel von Pilsen und Brünn

Hodnotil: Dr. phil. Boris Blahak, M. A.

1. CÍL PRÁCE (uved'te, do jaké míry byl naplněn):

Podle úvodu bylo autorovým „hlavním cílem [...] zjistit, do jaké míry je známo plzeňské nářečí se zaměřením na vliv hornoněmeckých dialektů na dnešní obyvatele Plzně a okolí“ (s. 10). Tohoto cíle bylo dosaženo.

2. OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ

(náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.):

Vysoce strukturovaná práce se skládá z úvodu, v němž je představen předmět, cíle, struktura a (velmi, vlastně příliš stručně) metody, a dále z teoretické a praktické části, které jsou kvalitativně vyvážené. Práci uzavírá závěr. Dále jsou zde přílohy, které jsou informativní a přispívají k pochopení výkladů. Struktura práce lze vytknout jen málo.

V pojmenování a číslování kapitol jsou však určité nesrovnalosti: Úvod by měl být číslován jako kap. 1 a závěr by měl být rovněž číslován jako kapitola. Kap. 2 by bylo vhodnější nazvat „Nestandardní variety češtiny“, protože zde se s českým standardem nepočítá. „Výzkumné otázky“ v názvu kapitoly 6.1 jsou ve skutečnosti hypotézy – název kapitoly 8.5 (a jejích podkapitol) by tedy měl hovořit o „výsledcích testování hypotéz uvedených na začátku“. V kap. 3.5.1 je fonetika nesprávně podřazena slovtvorbě nebo morfologii. Podkapitola (6.1) zůstává bez protějšku.

V teoretické části (kap. 2-4) jsou nejprve vysvětleny jazykověhistorické souvislosti německo-českého soužití (kap. 1), ačkoli se jazykovým kontaktem autor téměř nezabývá; soustředí se spíše na politické konflikty mezi Němci a Čechy v českých zemích. Poté se autor věnuje různým typům variet českého nestandardu (kap. 2), ale neříká proč (protože germanismy se vyskytují především v ne- nebo substandardu), a v dalších dvou kapitolách (kap. 3-4) stručně představuje vývoj a jazykovou charakteristiku (horno)německé přejaté slovní zásoby (historických) nestandardních variet Brna (sociolekt *Hantec*) a Plzně (městský hovorový jazyk). V poslední z těchto kapitol autor (nečekaně) prohlašuje, že „praktická část této práce se zabývá výhradně plzeňským hovorovým jazykem“ (s. 28) – proč si vybral právě Plzeň (a ne Brno), však bohužel neuvádí. Důvod („Brněnský hantec je popsán pouze jako příklad toho, jak se města Brno a Plzeň, ač vzdálená od sebe, přesto podobně ovlivňovala“ [s. 102] – „kvůli autorovu vztahu k Plzni“ [s. 103]) je uveden až na samém konci práce (s. 102), a tedy zjevně pozdě.

Následující praktická část (kapitoly 5-8) začíná třemi kapitolami: kapitolou 5 o cílech a záměrech (bohužel ve formátu klíčových slov), kapitolou 6 o výzkumných otázkách a kapitolou 7 o metodice online dotazníkového šetření. Tyto body však měly být rozvedeny již v úvodu. Navíc uvedené cíle nejsou pouze výzkumnými cíli, ale (1.-3., 6.-9.) i plány práce, které se běžně formulují při zadávání magisterské práce, ve vlastní práci nicméně nemají místo. Samostatně vzato jsou však alespoň kapitoly 6 a 7 ucelené a přesvědčivé. Koncepce dotazníku, který testuje znalost 10 lexémů vždy formou otázky s výběrem odpovědi nebo otevřené otázky i celých vět, je přesvědčivá – stejně jako otázka na věk, pohlaví, místo narození a výchovy, současné bydliště a úroveň vzdělání respondentů, která umožňuje skupinové hodnocení. Následující kapitola 8 (velmi podrobně) vyhodnocuje shromážděná data, která lze při počtu 500 respondentů považovat za statisticky reprezentativní, ověřuje předem stanovené hypotézy (kap. 8.5) a následně je práce ucelena závěrem. Zde si autor může ověřit své hypotézy stanovené v kap. 6, totiž že znalost plzeňského speciálního slovníku bývá nejnižší u mladších mužů se základním vzděláním, kteří vyrůstali nebo žili mimo Plzeňský kraj, a nejvyšší u starších žen s terciárním vzděláním, které vyrůstaly/žily v Plzni nebo v jejím okolí (s. 95-97). To je významný výsledek.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.):

Po gramatické a stylistické stránce je práce jazykově přijatelná a obsahuje poměrně málo chyb. Je však třeba upozornit na následující nedbalosti.

- terminologické nedostatky, např. „Variationen“ (s. 9), „Variationen“ (s. 15) (místo *Varietäten*), „Aufwachensort“ (s. 46) (místo *Ort der Sozialisation* apod.);
- chybí vysvětlení některých pojmů, např. „Brünner böhmische Staatsangehörigkeit“ (s. 18);
- chyby v obsahu: „Verfilmung [místo *Theaterinszenierung*] von My Fair Lady“ (S. 22), „Der mittelbairische Sprachraum prägt sich [místo *erstreckt sich*] über [den] südwestlichen [místo *südöstlichen*] Teil Bayerns und nördlichen Teil Österreichs“ (s. 23-24).

Kromě toho lze zaznamenat různá porušení konvencí akademického psaní:

- citace titulů v bibliografii, jejichž použití nebylo v textu prokázáno: Dvorník/Kopřiva (2000), Křížková (2005), Philipp et al. (2019), Becher et al. (2022);
- absence použitých titulů v bibliografii: Jungmann (1835-1839);
- duplicita použitých titulů v bibliografii: Mauerer (2021);
- nejednotný způsob citování zdrojů: zvolený ‚harvardský systém‘ se závorkami v běžném textu vs. informace v poznámkách pod čarou (s. 39-43);
- redundantní – dvojnásobné citování zdrojů (před a za blokovou citací) (s. 29-30, 32-33);
- vynechání autorů použitých internetových článků, např. Otto Langels (<https://www.deutschlandfunk.de/benes-dekrete-die-vertreibung-der-sudetendeutschen-100.html>), Stephan Gruber (<https://www.habsburger.net/de/kapitel/bila-hora-ein-tschechisches-trauma>), Tereza Pavelcová (<https://www.informuji.cz/novinky/1711-ziva-ulice-v-plzni-pro-hipstery-i-rodinky-tuten-festival-bude-grandiozni/>); David Povolný (<https://www.em.muni.cz/tema/2972-nareci-nenavratne-mizi>);
- neuvedení dat zveřejnění použitých internetových článků;
- obecně neuvádění data posledního přístupu k použitým internetovým zdrojům.

Tabulky a přílohy jsou nicméně ilustrativní a představují cenné popisné doplňky výkladu.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE

(celkový dojem z diplomové práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.):

Celkově se jedná o zajímavou, ambiciózní a do značné míry dobře zpracovanou studii, napsanou poutavým jazykem. Ve struktuře a osnově práce i v dodržování vědeckých konvencí jsou však zřetelné nedostatky.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

(jedna až tři):

- (1) Kdybyste svůj průzkum prováděl také v Brně, očekával byste jiné výsledky, pokud jde o skupiny, které jste rozlišovali podle věku, pohlaví, místa původu/bydliště, dosaženého vzdělání? V odpovědi zohledněte, že *Hantec* nebyl hovorovým jazykem (jako v Plzni), ale (původně) sociolektem různých marginalizovaných skupin společnosti.
- (2) Jak si vysvětľujete skutečnost, že oba uvažované speciální jazyky (v Brně již od 90. let, v Plzni od několika let) jsou mezitím veřejně ožívány – nejen soukromě ‚zdola‘ (bottom-up), ale i oficiálně ‚shora‘ (top-down), např. příslušnou městskou správou?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě):

velmi dobře (2)

Datum: 13. 5. 2023

Podpis: